

A két szövetség

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 1:28; 2:2-3; 3:15; 15:1-6;
2Mózes 6:2-8; 19:3-6; Galata 4:21-31

„De a magasságos Jeruzsálem szabad, ez mindnyájunknak anyja” (Gal 4:26).

Általában az Ószövetség tekintélyét elvető keresztények a sínai-hegyi törvényadást összegegyeztetetlennek tartják az evangéliummal. Arra a következtetésre jutnak, hogy a Sínai-hegynél kinyilatkoztatott törvény egy korszakot jelképez, az emberi történelemnek egy szakaszát, amikor az üdvösség alapja a törvénynek való engedelmség volt. Mivel azonban az ember nem tud eleget tenni a törvény követelményeinek, (szerintük) Isten egy új szövetséget vezetett be: a kegyelem szövetségét Jézus Krisztus érdemei által. Tehát ők így értik a két szövetséget: a régi szövetség a törvényen alapult, az új pedig a kegyelmen.

Ez a nézet téves, még ha igencsak elterjedt is. Az üdvösséget sosem lehetett engedelmséggel elnyerni; a biblikus judaizmus kezdettől fogva a kegyelem vallása volt. Nemcsak a kereszténységnek, hanem még magának az Ószövetségnek az elferdítését is jelentette az a fajta törvényeskedés, amivel Pál Galáciában találkozott. A két szövetségben nem az időtartam a lényeg, inkább az emberi hozzáállás a meghatározó. Két eltérő utat mutat be arra, hogyan próbált az ember Istenhez fordulni, e két út pedig visszavezet egészen Kainig és Ábelig. Az első szövetség azokat jelképezi, akik Kainhoz hasonlóan a saját cselekedeteikre támaszkodva próbálják meg elnyerni Isten tetszését, de ez téves elképzelésen alapul. Az új szövetség ezzel ellentétben azokat jelképezi, akik mint Ábel, maradéktalanul Isten kegyelmére hagyatkoznak, hogy elnyerjék ígéreteit.

A SZÖVETSÉG ALAPJAI

Gal 4:21-31 szakaszában Pál Izrael történelmét magyarázza, és sokan ezt tekintik a levél legnehezebb részének. Ennek az az oka, hogy roppant bonyolult érvelésének megértéséhez az ószövetségi szereplők és események széleskörű ismerete szükségeltetik. Az első lépés, hogy alapvető ismerettel rendelkezünk Pál okfejtésének központi elvéről, a szövetség fogalmáról.

A *berit* héber szót úgy fordítjuk, hogy „szövetség”. Az Ószövetségben közel háromezrésszer fordul elő, megállapodásra, megegyezésre, paktumra utal. Az ókori Közel-Keleten az emberek és népek kapcsolatának meghatározásában évezredek át nagy szerepe volt a szövetségeknek. A szövetség megkötésének folyamatához sokszor hozzátartozott állatok levágása is, azt szimbolizálva, hogy mi történik majd a szövetségi fogadalmakat és kötelezettségeket be nem tartó féllel.

„Isten szövetségi ígéretet sorozatát tette az emberiségnek Ádámól Jézusig, amelyek középpontjában egyaránt a Megváltó eljövetele állt, és a dávidi szövetségben érték el csúcspontjukat (1Móz 12:2-3; 2Sám 7:12-17; Ézsaiás 11). A babiloni fogság idején az Úr még eredményesebb »új szövetséget« ígért Izraelnek (Jer 31:31-34), a Dávid családjából származó Messiás eljövételével összefüggésben (Ez 36:26-28; 37:22-28)” (Hans K. LaRondelle: *Our Creator Redeemer*. Berrien Springs, Mich., 2005, Andrews University Press, 4. o.).

Mi volt az alapja annak az eredeti szövetségnek, amit Isten Ádámmal kötött az Édenben, még a bűneset előtt (1Móz 1:28; 2:2-3, 15-17)?

A házasság, a fizikai munka és a szombat is része volt a teremtéskor kötött szövetség általános rendelkezéseinek, a lényeges pontja mégis az volt, hogy Isten megparancsolta: ne egyenek a tiltott gyümölcsből. A szövetséget alapvetően így foglalhatjuk össze: „Engedelmeskedj és élj!” Az ember természetét Isten olyannak teremtette, hogy összhangban volt vele; az Úr nem kívánt tőle lehetetlent. Az embernek természetes hajlama volt az engedelmesség, Ádám és Éva azonban azt választotta, hogy megteszik, ami számukra nem volt természetes. Cselekedetükkel nemcsak megtörték a teremtésnél kötött szövetséget, hanem feltételeit teljesíthetlenné is tették az így már a bűn rontása alatt álló emberiség számára. Istennek kellett módot találnia arra, hogy helyreállítsa az Ádám és Éva választása révén elveszített kapcsolatot. Ezt pedig úgy érte el, hogy azonnal életbe léptette a kegyelem szövetségét, ami a Megváltó eljövételének ígéretén alapult (1Móz 3:15).

AZ ÁBRAHÁMI SZÖVETSÉG

Milyen szövetségi ígéretet tett Isten Ábrahámnak 1Móz 12:1-5 szakaszában? A pátriárka ezt hogyan fogadta?

Isten Ábrahámnak tett első ígéretei az Ószövetség legnagyobb hatású részei közé tartoznak. E versek mind Isten kegyelméről szólnak. Az ígéreteket Isten adja, nem Ábrahám. A pátriárka nem tett semmit, amivel elnyerte, kiérdemelte volna Isten tetszését, és arra sincs utalás, hogy az Úr valamilyen formában Ábráhámmal együttműködve jutott volna közös megegyezésre vele. Egyedül Isten az, aki ígér, Ábrahámtól pedig mindössze azt kéri, hogy higgyen szava biztos voltában. Nem csupán bizonytalan reménykedést várt el tőle, hanem olyan szilárd hitet, ami abban is megmutatkozott, hogy Ábrahám hajlandó volt elhagyni szélesebb családjá körét (hetvenöt évesen!), úgy indult el a földre, amit Isten neki ígért. „A Teremtő megújította megváltó szándékát az Ábrahámra és rajta keresztül minden emberre kimondott »áldással«. Ádámot és Évát »megáldotta« a Paradicsomban (1Móz 1:28; 5:2), majd »megáldotta Noét és fiait « az özönvíz után (1Móz 9:1). Így tette egyértelművé korábbi ígétét az emberiséget megváltó, a gonoszt elpusztító és a Paradicsomot helyreállító (1Móz 3:15) Megváltóra vonatkozóan. Isten megerősítette szavát, hogy egyetemes érvényű tette által megáld »minden népet«” (Hans K. LaRondelle: *Our Creator Redeemer*. Berrien Springs, Mich., 2005, Andrews University Press, 22-23. o.).

Ábrám tíz évig várt a megígért fiúgyermek születésére. Milyen kérdések fogalmazódtak meg benne Isten ígétét illetően (1Móz 15:1-6)?

Könnyű Ábrámot idealizálni, a hit emberének képzelni, akiben soha nem merült fel egyetlen kérdés vagy kétely sem. A Szentírás azonban egészen más képet fest. Ábrám valóban hitt, út közben azonban kérdései is voltak. A hite fejlődő hit volt. Mint az apa, akiről Mk 9:24 versében olvashatunk, alapjában véve ő is azt mondta Istennek 1Móz 15:8 versében, hogy „*Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.*” Erre válaszul Isten kegyelmesen biztosította Ábrámot ígétete komolyságáról, amikor formálisan is szövetségre lépett vele (1Móz 15:7-18). Ebben a szakaszban nem az a meglepő, hogy Isten szövetségre lép Ábráhámmal, inkább az, amennyire hajlandó volt leereszkedni ezért. Az ókori Közel-Kelet uralkodói elzárkóztak attól, hogy kötelező érvényű ígéteteket tegyenek szolgálóiknak. Isten azonban nemcsak a szavát adta, hanem amikor átment a levágott állat testének darabjai között, ígétét jelképesen a saját életével garantálta. Mint tudjuk, végül Jézus az életét adta a Golgotán, beváltva, amit fogadott.

ÁBRAHÁM, SÁRA ÉS HÁGÁR

Pál miért szól elítélően Hágár esetéről (1Mózes 16; Gal 4:21-31)? Az üdvösséggel kapcsolatban milyen lényeges kérdésre világít rá az apostol ezzel az ószövetségi történettel?

Mózes első könyvében Hágár éppen amiatt kapott szerepet, hogy Ábrám nem tudott hinni Isten ígéletében. Az egyiptomi szolgáló valószínűleg akkor került a pátriárka házanépéhez, amikor a fáraó számos ajándékkal halmozta el, Száraiért cserébe – ez is kapcsolatos Ábrám első olyan tétével, ami az ígéletben való kételkedésből következett (1Móz 12:11-16).

Ábrám és Szárai tíz éve várták a megígért gyermek születését, de még mindig gyermektelenek voltak. Szárai arra a következtetésre jutott, hogy Isten a segítségükre szorul, ezért szolgálólányát, Hágárt ágyasul adta Ábrámnak. Szárai ma igencsak furcsának tűnő terve egészen leleményes volt. Az ókori szokások szerint törvényesnek tekintették, hogy a rabszolganő szült gyermeket meddő úrnője számára. Szárai tehát a férje és Hágár gyermekét a sajátjának tekinthette. A gyermek ugyan megszületett a terv szerint, de nem ő szerepelt Isten ígéletében.

Ez a történet annak emlékezetes példája, hogyan ingott meg a hite még Isten egy kiváló emberének is a csüggesztő körülmények között. 1Móz 17:18-19 verseiben Ábrahám kérlelte Istent, hogy fogadja el Ismáel örökösül, az Úr azonban ezt elutasította. Ismáel születése történetében az egyetlen „csoda”, hogy Sára hajlandó volt a férjén osztozni egy másik nővel! Semmi rendkívüli nem volt abban, ahogy a másik asszonynak megszületett a gyermeke, aki „*test szerint született*” (Gal 4:23). Ha Ábrahám bízik abban, amit Isten megígért és nem engedi, hogy a körülmények letörjék hitét, ez mind nem következett volna be! Rengeteg fájdalmat kerülhetek volna el.

Hasonlítsuk össze Ismáel születésével Izsák születésének körülményeit (1Móz 17:15-19; 18:10-13; Zsid 11:11-12)! Miért volt Ábrahámnak és Sárának olyan nagy hitre szüksége az adott helyzetben?

Előfordult már, hogy hitelenségünk miatt nagy fájdalmak értek? Hogyan tanulhatjuk meg az ilyen hibákból, hogy a körülmények dacára is komolyan vegyük Isten szavát? Milyen döntéseket hozhatunk, hogy jobban tudjunk bízni Isten ígéréteiben?

HÁGÁR ÉS A SÍNAI-HEGY (GALATA 4:21-31)

A Sínai-hegynél milyen típusú szövetségi kapcsolatot kívánt Isten alapítani a népével? Milyen hasonlóságokat találunk az Ábrahámnak tett ígérettel (2Móz 6:2-8; 19:3-6; 5Móz 32:10-12)?

A Sínai-hegynél Isten éppen olyan szövetséges kapcsolatot kívánt alapítani Izrael népével, mint amit Ábrahámmal tartott fenn. Kifejezett hasonlóságokat figyelhetünk meg az Ábrahámhoz 1Móz 12:1-3 szakaszában, ill. a kivonulás idején Mózeshez intézett, *Mózes második könyve* 19. fejezetében olvasható szavai-ban. Isten mindkét esetben kinyilatkoztatja, mit tesz meg népéért. Nem várja Izraeltől, hogy megígérjenek valamit, amivel kiérdemelnék áldásait, csak engedelmeskedniük kellett az áldásokra válaszul. 2Móz 19:5 versében az „engedelmeskedni” szóval fordított héber kifejezés azt is jelenti, hogy „hallgatni”.

Ha a Sínai-hegynél, Izraellel létesített szövetséges kapcsolat hasonló volt az Ábrahámmal kötött szövetséghez, akkor Pál vajon miért azonosítja Hágár sajnálatos esetével (2Móz 19:7-25; Zsid 8:6-7)?

Isten szándéka szerint a Sínai-hegynél kötött szövetségnek kellett rámutatnia az ember bűnösségére és arra a gyógy módra, amit az Úr bőséges kegyelme biztosított. Ezt vetítették előre a szentélyszolgálatok. Nem Isten volt, aki megszegte a szövetséget, hanem a nép, hamis ígéreteivel (Zsid 8:6). Ahelyett, hogy Isten ígéreteire alázattal és hittel válaszoltak volna, az izraeliták elbizakodottan felelték: „*Valamit rendelt az Úr, mind megtesszük*” (2Móz 19:8). Miután több mint négyszáz évig éltek rabszolgasorban Egyiptomban, nem volt helyes fogalmuk sem Isten fenséges voltáról, sem saját bűnösségük mértékéről. Az izraeliták az Úr kegyelmi szövetségét a cselekedetek szövetségévé próbálták tenni – mint Ábrahám és Sára, akik segíteni akartak Istennek, hogy beválthassa ígéretét.

Pál nem azt mondja, hogy a Sínai-hegynél kinyilatkoztatott törvény rossz vagy érvényét veszített lett volna. Az aggasztotta, hogy törvényeskedésükkel a galáciaiak félremagyarázták azt. „A törvény, ahelyett, hogy meggyőzte volna őket: teljességgel lehetetlen elnyerni Isten tetszését a törvények betartásával, inkább megerősítette szilárd elhatározásukat, hogy saját erejükből próbálják meg elnyerni Isten kegyét. Így a törvény nem a kegyelem célját szolgálta, a judaizálót Krisztushoz vezetve, hanem éppenséggel elzárta őket Krisztustól” (O. Palmer Robertson: *The Christ of the Covenants*. Phillipsburg, N. J., 1980, Presbyterian and Reformed Publishing Co., 181. o.).

ISMÁEL ÉS IZSÁK MA

Pál Izrael történelmének vázlatos említésével ellenfelei érveit kívánta cáfolni, akik azt állították, hogy ők Ábrahám igazi leszármazottai, az anyjuk pedig Jeruzsálem, a zsidóságból kinőtt kereszténység és a törvény központja. Gondolatmenetük szerint a pogányok törvénytelen gyermekek. Ha Krisztus igazi követői kívánnak lenni, előbb Ábrahám gyermekeivé kell lenniük, alávetve magukat a körülmetélés törvényének. Pál kifejti, hogy az igazság ennek épp az ellenkezője. A törvényeskedők egyáltalán nem Ábrahám fiai, hanem törvénytelen fiak, mint Ismáel. A körülmetélkedést erőltetve „*a testben*” bíztak, mint Sára tette Hágár esetében, és ahogy az izraeliták viszonyultak Isten törvényéhez a Sínai-hegynél. A pogányok közül kikerült hívők viszont nem természetes származás útján lettek Ábrahám gyermekei, hanem Izsákhhoz hasonlóan, természetfeletti módon. „Mint Izsák, ők is az Ábrahám-nak tett ígéret valóságát jelentették... Mint Izsák esetében, az ő szabadulásuk is az isteni kegyelem folytán történt; Izsákhhoz hasonlóan ők is az ígéret szövetségének oszlopához tartoznak” (James D. G. Dunn: *The Epistle to the Galatians*. London, 1993, Hendrickson Publishers, 256. o.).

Mire számíthatnak Ábrahám leszármazottai ezen a világon (1Móz 21:8-12; Gal 4:28-31)?

Izsáknak nemcsak áldása származott abból, hogy ő volt a megígért gyermek, hanem elnyomást és zaklatást is el kellett szenvednie emiatt. Pál arra az esetre gondolhatott, amiről 1Móz 21:8-10 versében olvashatunk. Izsákot a tiszteletére rendezett ünnepségen Ismáel gúnyolta. 1Móz 21:9 versében a héber szó azt jelenti: „nevetni”, de Sára szavaiból arra következtethetünk, hogy csúfolta, neveltség tárgyává tette öccsét. Ismáel viselkedését talán ma nem tartanánk olyan súlyosnak, mindenesetre megmutatkozott benne a mélyebb ellenérzés, ami abból is fakadhatott, hogy az elsőszülöttségi jog elnyerése volt a tét. Az ókori világban az uralkodók gyakran úgy próbálták helyzetüket megszilárdítani, hogy igyekeztek megszabadulni a lehetséges riválisoktól, akár a testvéreiktől is (Bír 9:1-6). Izsák valóban tapasztalt ellenséges viselkedést, ugyanakkor élvezte az apa örökösét megillető szeretet, védelem és kedvezés minden kiváltságát. Izsák lelki utódaiként nekünk sem szabad meglepődni azon, ha nehézségekbe és ellenségeskedésbe ütközünk, még a gyülekezet családján belül is.

A hitünk miatt milyen ellenséges megnyilvánulást tapasztaltunk már a hozzánk legközelebb állók részéről?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „A törvény és a szövetségek” c. fejezete, 322-333. o.

„Ha pedig az ábrahái szövetség már magában foglalta a megváltás ígérését, akkor miért alkottak egy másik szövetséget a Sínai-hegyen? Rabszolgasága idején a nép nagymértékben elvesztette Isten ismeretét és az ábrahái szövetség alapelveinek ismeretét is... Isten elvezette őket a Sínai-hegyhez. Kinyilvánította előttük dicsőségét. Megajándékozta őket törvényével és az engedelmség feltételének teljesítésétől függően áldások ígérétével: *»Mostan azért, ha figyelmesen hallgattok szavamra és megtartjátok a szövetségemet, úgy ti lesztek nékem valamennyi nép közt az enyéim; ... És lesztek ti nékem papok birodalma és szent nép«* (2Móz 19:5-6). A nép nem fogta fel saját bűnös voltát. Azt sem, hogy Krisztus nélkül lehetetlenség volt számukra Isten törvényének megtartása. Mindezek ellenére készségesen léptek szövetségre Istennel... Ám csak néhány hét telt el és máris megszegték Istennel kötött szövetségüket és leborulva imádták a faragott képet. Nem remélhették Isten tetszését egy olyan szövetség útján, amelyet megszegték. Most azonban, mikor belátták bűnös voltukat és azt is, hogy bocsánatra van szükségük, tudatára ébredtek annak, hogy nem lehetnek meg a Megváltó nélkül, aki az ábrahái szövetségben jelentette ki magát és az áldozati felajánlásokban vetítette előre árnyékát. Most a hit és a szeretet Istenhez kötözte őket, mint a bűn kötelékéből való Szabadítóhoz. Már előkészültek arra, hogy értékeljék és megbecsüljék az új szövetség áldásait” (i. m. 331-332. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) **Mely kérdések okoznak feszültséget a gyülekezetünkben? Hogyan tudjuk ezeket lecsillapítani? Talán valaki kellemetlenkedik velünk a hitünk miatt, de mit tehetünk, nehogy mi is ugyanazt tegyük másokkal (lásd Mt 18:15-17)?**
- 2) **Hányszor fogadtuk már meg az Úrnak, hogy nem tesszük többet ezt vagy azt, mégis újból megtettük? Ez a szomorú helyzet is a kegyelem jelentőségét emeli ki.**

ÖSSZEFOGLALÁS: Hágár, Ismáel és Izrael népe történetei azt példázzák, hogy hiábavaló próbálkozás, ha a saját erőfeszítéseinkre hagyatkozva akarnánk biztosítani azt, amit Isten megígért. Az önigazultságnak ezt a módszerét jelöli a régi szövetség. Az új szövetség a kegyelem örök szövetsége, amit Isten először Ádámmal és Évával kötött meg a bűneset után, majd megújította Ábrahámmal és végül Krisztusban beteljesítette.

SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY:

KEGYELEM

Szégyellem, hogy a kövek közt újra kinőtt a fű,
s remélve józanabb tavaszt,
elgurgatom nehéz vétkeim, üdén zöldellő
kegyelmedről, vissza a folyóba,

sebesen rohanó sodrásba, onnan a
feledésbe. Most csendesebben
hallom a Szirének énekét is,
(legyen mindenkinek hite szerint,

hogy a szükséges rossz szükséges jó-e?),
s talán nem vagyok elveszett, ha úgy érzem,
nekem sok bocsáztatott meg,

és nem vagyok elveszett előtted, Uram,
ha néha szégyellem,
ha a kövek közt újra kinő a fű.